

Як після розлучення розділити майно?

Коли закохані укладають шлюб, мало хто задумується про негативні наслідки. Емоції та кохання переполюють, та й про майнові справи перед шлюбом говорити якось не прийнято, навіть соромно. Якщо, наприклад, наречена або наречений починає розмову за шлюбний договір, то особу тут же звинувачують в меркантильності поглядів, адже кохання на першому місці. Дівчата зазвичай можуть почути на це: то ти через гроші зі мною? А нареченого чекає: ми ще не одружились, а ти вже ділиш майно? На цьому, на жаль, розмова про майнові питання закінчується. Звісно, кожна сім'я бажає прожити мирно та довго, але ситуації у житті бувають різні. Якщо справа дійшла до розлучення, не всі звертаються до суду чи адвоката. Коли, наприклад, немає шлюбного договору, але подружжя досягає діалогу, то майно розподіляється мирно. Але якщо немає договору, а згоди дійти не вдалось, то як бути? *Кожна річ, набута за час шлюбу, крім речей індивідуального користування, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя. Тож, у випадку розлучення майно може бути поділене у судовому порядку.* Розподіл майна при розлученні – це складний процес, де переважають негативні емоції і зазвичай він має багато нюансів. В українському законодавстві всі питання, пов'язані з розділом спільно нажитого майна, регулюються нормами Сімейного кодексу України. Ним передбачено, що майно може перебувати у власності однієї особи повністю або декількох осіб одночасно. Майно подружжя може бути двох видів: особиста приватна власність і спільна сумісна власність. Відповідно до ст. 57 Сімейного кодексу України, майном, що є особистою приватною власністю дружини, чоловіка є:

- майно, набуте нею, ним до шлюбу;
- майно, набуте нею, ним за час шлюбу, але на підставі договору дарування або в порядку спадкування;
- майно, набуте нею, ним за час шлюбу, але за кошти, які належали їй, йому особисто;
- житло, набуте нею, ним за час шлюбу внаслідок його приватизації;
- речі індивідуального користування, в тому числі коштовності, навіть тоді, коли вони були придбані за рахунок спільних коштів подружжя;
- премії, нагороди, які вона, він одержали за особисті заслуги;
- кошти, одержані як відшкодування за втрату (пошкодження) речі, яка їй, йому належала, а також як відшкодування завданої їй, йому моральної шкоди;
- страхові суми, одержані нею, ним за обов'язковим особистим страхуванням, а також за добровільним особистим страхуванням, якщо страхові внески сплачувалися за рахунок коштів, що були особистою приватною власністю кожного з них.

Якщо у придбання майна вкладені, крім спільних коштів, і кошти, що належали одному з подружжя, то частка у цьому майні, відповідно до розміру внеску, є його особистою приватною власністю.

Статтею 60 Сімейного кодексу України визначено поняття спільної сумісної власності. Спільна сумісна власність – це майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо) самостійного заробітку (доходу).

Вважається, що кожна річ, набута за час шлюбу, крім речей індивідуального користування, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.

Розірвання шлюбу не припиняє права спільної сумісної власності на майно, набуте за час шлюбу. Розпорядження таким майном здійснюється співвласниками виключно за взаємною згодою.

Статтею 69 Сімейного кодексу України визначено право подружжя на поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.

Розподілити спільно нажите майно при розлученні можна двома способами: договірним і судовим.

Договірний – за документальною згодою. *Договір про поділ житлового будинку, квартири, іншого нерухомого майна, а також про виділ нерухомого майна дружині, чоловікові зі складу усього майна подружжя має бути нотаріально посвідчений.*

Судовий спір може бути вирішений судом. При цьому суд бере до уваги інтереси дружини, чоловіка, дітей та інші обставини, що мають істотне значення.

Для вирішення спору у судовому порядку перше, що потрібно зробити – це скласти позовну заяву та підготувати пакет документів для суду.

Позовна заява має містити наступні дані:

- найменування судової інстанції;
- анкетні дані заявника та відповідача (ПІБ, адреса, контактні номери телефонів);
- реєстр майна, що підлягає розподілу;
- ціна позивних вимог (майна);
- докази;
- позовні вимоги;
- дата складання заяви;
- підпис.

Перед подачею позову бажано, щоб сторони ініціювали оцінку оскарженого майна. Це допоможе розрахувати суму судового збору, а також правильно та справедливо провести поділ.

Також до позовної заяви необхідно додати:

- свідоцтва про спадщину, приватизацію, договір купівлі-продажу, міни та іншу документацію, що встановлює право власності;
- квитанції, які свідчать про придбання майна, виписки, чеки, платіжні документи, розписки;
- реєстраційні документи на об'єкти нерухомості, земельні ділянки, транспортні засоби;

- документація, де зазначена оціночна вартість об'єктів (кадастрові паспорти, довідки БТІ, акти про оцінку).

Обов'язково потрібно пам'ятати, що позовна давність не застосовується до вимог про поділ спільної сумісної власності подружжя, якщо шлюб між ними не розірвано.

З позовом такого роду необхідно звертатись до суду за місцем розташування самого майна або його основної частини. Якщо, наприклад, є три квартири у трьох різних містах, то позов подаємо за місцем знаходження найбільш цінного майна. Аналогічно потрібно діяти, коли нерухоме майно знаходиться у різних районах одного міста. Якщо не дотримуватись цих правил, суд поверне заяву. Але це не перешкоджає повторному зверненню.

Після розірвання шлюбу у Вас є три роки на подачу позовної заяви.

Позовна давність обчислюється від дня, коли один із співвласників дізнався або міг дізнатися про порушення свого права власності.

При поділі майна суд враховує, з ким із подружжя залишаються проживати діти та який розмір аліментів сплачується іншим із подружжя на їхнє утримання. Оцінивши вказані обставини, зокрема, достатність таких коштів, суд може збільшити частку одного з подружжя.

Варто пам'ятати, що право власності батьків і дітей ніяк між собою не пов'язано. За час спільного проживання діти не набувають права власності на нажите сім'єю майно.

Отже, розлучення – прикрий, болісний, емоційний і спірний процес для подружжя. Але його можна зробити спокійнішим, якщо подумати про можливі проблеми з розподілом майна завчасно та, наприклад, укласти договір. Все ж таки мало хто в Україні звертається за правовими порадами на етапі укладення шлюбу. Черги на послуги правників зростають тоді, коли родинний затишок помирає та настає етап розлучення. Всього близько 2% українських пар укладають шлюбні договори. Оскільки шлюбний контракт головним чином регулює майнові питання, варто пам'ятати, що за загальними правилами все майно, яке нажите у шлюбі, вважається власністю пари. Але в контракті можна прописати майно, на яке не поширюватиметься це правило. Яким би не було сильним кохання у день весілля, ніхто не застрахований від життєвих змін.

Станіслав Куценко, керівник столичної юстиції